

בן ג'ונסון התקף חרוזים נגד החרוז

מאנגלית: רונן סוניס

המחזאי והמשורר האנגלי בן ג'ונסון (1572-1637) כתב את השיר שלהלן בתגובה לפולמוס בין סמואל דניאל ותומס קמפיון באשר לנחיצותו של החרוז בשירה האנגלית. אולי לא מיותר לציין כי השיר אירוני מראשיתו ועד סופו, ואינו משקף את עמדתו האמתית של בן ג'ונסון.

הַחֵרוּז, חֶרְבָּנָם שֶׁל מוֹחֹת חֲרִיפִים,
הַיָּכוֹל לְבַטֵּא רַק מִתּוֹךְ הַתְּקִפִים
מִשְׁמְעוֹת אֲמִיצָה,
מְכַלְבֵּל אֶת כּוֹחוֹת הַשְּׁפוּט הַהוֹגֵן,
מְשַׁקֵּר לַחֹשִׁים בְּצִלְצוֹל מִתְנַגֵּן
עִם מִשְׁקַל שֶׁל נוֹצָה;

מְקַפֵּחַ מַלִּים מִעֶרְכָן הַמִּיעֵד
וְתוֹמֵךְ בְּשׁוֹרָה מִחֻשָּׁשׁ שֶׁתִּמְעַד
וְתִפַּל לְקַרְקַע;
מְמַזְג הַבְּרוֹת וּמְבַלִּיעַ כָּל אוֹת,
וְכוֹבֵל הַגָּאִים כְּמוֹ בִשְׁלֵשְׁלוֹת
הַדּוּקוֹת עַד דְּכָא!

מֵהֵיוֹם כּוּ נוֹדְעָה עֲצֵלוֹתָהּ פְּרָבִים
הַסֵּתֵלְקוּ לְבִלִי שׁוֹב הַשִּׁירִים הַטּוֹבִים
וַיִּצְאוּ לְגֵלוֹת.
זֶה כְּבָר אֶלֶף שָׁנִים שֶׁפְּרָנְסוֹס כְּמוֹשׁ,
וְהַשְׁכָּל מוֹטָל לוֹ, בְּטַל מִשְׁמוּשׁ
וְנִדוֹן לְדִלוֹת.

הַתְּעוֹפֵף לוֹ גַם פְּגִסוֹס, טָס וּפָרַח,
וְהַמּוֹזוֹת עֲזְבוּ אֶת פְּלָגָן הַמְּבַרֵךְ
וּנְשְׂאוּ קוֹל קִינָה.
בְּרֵאוֹתָן אֶת מְבוּעַ הַשִּׁיר הַחֶרֶב,
וְאֶפְלוּ נוֹטֵשׂ אֶת נִבְלוֹ הָעָרֵב,
הַשְּׂבֵתָה כָּל רִנָּה.

צֶעַק מִכָּל הַבְּמוֹת, הוּ חֲרוֹז רְעִבְתָּן!
עֲדֵנִי עֲדָנִים לֹא נוֹלֵד אִף פִּיטָן
שִׁיֵּאָה לוֹ עֵטְרָת.
בְּזָרִים שֶׁל דְּפָנָה לֹא תִכְתֵּר יִצִּירָה,
בְּשִׁבְחִים וְהַלֵּל לֹא תִזְכֶּה אִף שׁוֹרָה,
וְאֶתְנָה גּוֹעֲרָת;

מִגִּפְתַּת הַחֲרוֹז לֹא פָגְעָה בִּיּוֹן.
יִנְיִית עֲלִיזָה! מִזְמוֹרָה לֹא נָנֹן
בְּחֲרוֹז שֶׁל אוֹלֵת.
אִךְ לְטִינִיית, מְלַבֵּת כָּל שִׁפָּה וְלִשׁוֹן,
שִׁכְחָה זֶה מִכְּבָר אֶת הוֹדָה הָרֵאשׁוֹן —
הִיא כְּעַת מַחְלָלֵת.

אִימָתִי, אִימָתִי שׁוּב תוֹרִיק הַגְּבֻעָה
וְתִבֵּל עֵיפָה שׁוּב תִּינִיק לְשִׁבְעָה
כְּשִׁרוֹנוֹת אִיתָנִים,
עַל מִנַּת לְהַשִּׁיב אֶת אֶפְלוֹ לַגִּזָּר,
אֶת הַמּוֹזוֹת לְמוֹחַ, לְהִיּוֹת לוֹ לְעֹזֵר,
כְּמוֹ לְפָנִים?

לְשׁוֹנוֹת חֲדָשׁוֹת, עֲנִיּוֹת בְּמַלְיָם
וְחֲסָרוֹת מְתִיקוֹת מִפֶּכֶה בְּצִלְיָיִם
אוּ מְשָׁקֶל לְתַפְאֶרֶת —
הֶחֱרִיזוּ הָעֲרִיץ הַתְּעַלְלָל בֶּן כָּל כֹּהֵן,
עַד אֲשֶׁר הִדּוּבֵר בֶּן מִזְמַן כִּבְרֵי שְׂכֵחַ
כָּל צוּרָה אַחֲרָת.

יוֹצֵרֶה הָרֵאשׁוֹן — לוֹ יָבֹא בּוֹ רָקֵב!
לוֹ תֵאָחֵז בּוֹ עֲנִית! לוֹ יִמְקוּ פְּרָקִיו!
לוֹ תִכֶּה בּוֹ צְרַעַת!
יִצְרְמוּ הַגָּאִים עוֹד בְּסֵד מְשָׁקְלָם,
יִלְחָמוּ בִּינֵיהֶם עוֹד מִלְחָמַת עוֹלָם
הֶחֱרִיזוּ וְהִדְעַת!

יוֹצֵרֶה הָאֲרוּר — לוֹ תֵאָבֵד בֵּינְתוֹ
כְּשִׁיבָהּהּ בַּגְּדוּל שִׁפְשֵׁה לְאֵטוֹ
בְּרִגְלָיו הָרְזוּת;
כְּטַפֵּשׁ מְטַפֵּשׁ לְעוֹלָם יוֹדֵעַ,
וְכָל זֹאת מִכִּיּוֹן שֶׁהִיא מוֹלִידָה
שֶׁל אֶסְכוּלָה כְּזֹאת.